

DOOF IN NEDERLAND

Doofheid

In Nederland zijn circa 1,3 miljoen mensen die niet alles kunnen horen. Dat is dus ongeveer 1 op de 12 mensen. Omstreeks 475.000 mensen ondervinden in het dagelijkse leven hinder van hun gehoorverlies. Ca. 10 tot 13 duizend mensen zijn doof of zwaar slechthorend. Slechthorenden kunnen met behulp van een hoorapparaat en extra inspanning een gesprek voeren. Doven hebben voor de communicatie geen bruikbare gehoorresten, waardoor zij in een gesprek zonder tolk afhankelijk zijn van spraakafzien (liplezen). Hierbij moet gezegd worden dat slechts 40% van de woorden afgelezen kunnen worden. De rest moet gegokt worden.

Leeftijd

Mensen kunnen op alle leeftijden slechthorend of doof worden. Het kan tijdens de zwangerschap of tijdens de geboorte gebeuren, maar het kan ook op elk willekeurig moment tijdens het leven ontstaan. Er zijn verschillende oorzaken voor doofheid, zoals erfelijkheid, rode hond bij de aanstaande moeder, hersenvliesontsteking, virusinfecties, geneesmiddelen, vergiftigingen, ontstekingen, ongelukken of lawaai. Maar vaak is de oorzaak onbekend.

Slechthorenden

Dit zijn mensen met een verminderd gehoor, variërend van licht tot zwaar slechthorend. De taalverwerving van slechthorenden is afhankelijk van de mate van het gehoorverlies. Voor licht slechthorenden verloopt deze meestal hetzelfde als voor horenden, voor zwaar slechthorenden vaak hetzelfde als voor prelinguaal doven. Veel slechthorenden gaan naar een slechthorendenschool, maar

steeds vaker ook naar het regulier onderwijs.

Plots- en laatdoven

Dit zijn mensen, die op jeugdige of volwassen leeftijd doof zijn geworden. Dit kan langzaam gaan (laatdoof) of van het ene op het andere moment (plotsdoof). Deze mensen zijn postlinguaal doof, dat betekent dat zij doof zijn geworden nadat hun taalverwerving voltooid was. Ze zijn opgegroeid in de horende wereld, en hebben dus een horende achtergrond. Je kunt aan de stem van deze mensen vaak niet horen dat zij doof zijn.

Prelinguaal doven

Dit zijn mensen die vanaf hun geboorte doof zijn, of die voor hun derde jaar doof zijn geworden. Dit heet prelinguaal doof, dus voor de taalverwerving. Doordat deze mensen leren praten door te kijken en te voelen, klinkt hun stem vaak anders. Daarbij kost leren praten voor deze mensen veel energie en tijd, net zoals leren spraakafzien. Op de dovenscholen is de communicatie aan de dove kinderen aangepast en wordt extra aandacht besteed aan leren spreken en spraakafzien. *(Zie ook hier onder bij gebarentaal).*

Meervoudig gehandicapte doven

Dit zijn doven die naast hun doofheid nog een andere handicap hebben. Dat kan een zintuiglijke handicap zijn, zoals bij doofblinden. Maar het kan ook een lichamelijke handicap zijn, zoals spasme of een verstandelijke handicap. Ook zijn er doven met een combinatie van meerdere handicaps, zoals verstandelijk gehandicapte doofblinden. De dovenscholen hebben aparte afdelingen voor meervoudig gehandicapten.

Doofblinden

Dit zijn mensen die zowel auditief als visueel gehandicapt zijn. Het woord doofblind wordt voor verschillende groepen gebruikt, namelijk slechthorend-slechtzienden, slechthorend-blinden, doof-slechtzienden en totaal doofblinden. Door deze verschillen zijn er ook verschillende vormen van communicatie nodig, zoals spraakafzien, gebarentaal, vierhandengebaren, vingerspellen-in-de-hand of typen in braille.

Allochtone doven

Allochtone doven hebben naast hun doofheid ook te maken met een andere culturele achtergrond. Dat maakt hen binnen de groep van doven tot een aparte groep, zoals dat bij horenden ook het geval is. Bovendien spreken ze zelf vaak de Gebarentaal en de directe familie meestal de gesproken taal van het land van herkomst.

Gebarentaal

Het leren spreken is voor de meeste prelinguaal doven tijdrovend en inspannend. Het resultaat is vaak matig. Ook het leren lezen en begrijpen van geschreven Nederlands is moeilijk, omdat het is gebaseerd op klanken. Daarom is voor doven Nederlands een tweede taal, de Nederlandse Gebarentaal is hun natuurlijke taal. Gebarentaal is een echte taal met een eigen grammatica en eigen gebarenschat. Je kunt alles 'zeggen' in Gebarentaal.

Gevolgen van doofheid

Geluid is erg belangrijk. Het kan als waarschuwing dienen, het vertelt wat er om je heen gebeurt en het is erg belangrijk in het contact met andere mensen. Niet alleen omdat je hoort *wat* iemand zegt, maar ook *hoe* die persoon het zegt. Het belang van deze informatie wordt vaak onderschat. Omdat dove mensen niets horen, missen zij al deze informatie en alle

terloopse informatie waar je niet vaak bij stil staat. Radio is niet toegankelijk en te weinig Nederlandstalige televisieprogramma's zijn ondertiteld. Doven bellen met een teksttelefoon, maar de meeste organisaties hebben (nog) geen teksttelefoon. Bovendien is Nederlands voor prelinguaal doven een tweede taal, dus is het lezen van de krant ook niet makkelijk. Daarom lopen doven in de huidige informatiemaatschappij vaak een informatieachterstand op.

Onderwijs

In Nederland zijn verschillende doveninstituten met peutergroepen, basisscholen en voortgezet onderwijs. Op de meeste dovenscholen is tweetalig onderwijs ingevoerd. Dove kinderen krijgen in principe les in hun eigen taal, de Nederlandse Gebarentaal, zodat alle lesstof goed toegankelijk is. Het onderwijs aan doven is ook gericht op integratie in de horende maatschappij. Daarom wordt er extra tijd besteed aan het leren spreken en spraakafzien en het geschreven Nederlands.

Werk

Het grootste gedeelte van de doven werkt in de industrie, de dienstverlening of op sociale werkplaatsen. Het is voor doven niet altijd makkelijk om een baan te vinden. Veel dove jongeren vinden het moeilijk om een beroep kiezen. Doven vinden het een groot knelpunt dat ze vaak weinig kansen op promotie hebben.

Vooroordelen

Veel mensen weten niet zoveel van doofheid af. Mensen gaan vaak schreeuwen tegen een dove, of ze weten niet hoe ze moeten reageren en zeggen maar niets. Veel mensen praten over 'doofstommen'. Dit woord stamt uit de tijd dat doven geen onderwijs kregen en dus inderdaad doof, stom (niet kunnen praten)

én dom waren. Tegenwoordig gaan doven gewoon naar school, net als horende kinderen. Ze volgen dan de lessen meestal door middel van een tolk of een communicatieassistent en leren soms ook praten.

Dovencultuur

Doven lopen thuis, op school en op het werk altijd tegen communicatieproblemen aan. Bovendien komen doven veel onbegrip over hun doofheid tegen. Zo kunnen doven makkelijk in een isolement terecht komen. Daarom zoeken doven elkaar in hun vrije tijd vaak op. Zo zijn er ontmoetingsplaatsen voor doven ontstaan, de Welzijnsstichtingen. Deze stichtingen organiseren allerlei activiteiten op het gebied van ontspanning, sport, onderwijs, cultuur en godsdienst. Vanwege de hechte

gemeenschap, de eigen taal en de gebruiken van doven, spreekt men van Dovencultuur.

Deaf Power

De laatste jaren worden doven zich steeds meer bewust van hun mogelijkheden. Doven hebben recht op een eigen plaats in de maatschappij en recht op toegang tot de samenleving. Om als volwaardige burgers mee te kunnen doen, is een aantal voorzieningen nodig zoals tweetalig onderwijs, tolken gebarentaal, hulpmiddelen en ondertiteling. Steeds meer doven beseffen hun recht op deze voorzieningen. Naar Amerikaans voorbeeld wordt dit wel *Deaf Power* genoemd.

Bron: *Dovenschap*, www.dovenschap.nl

TOLKEN VOOR DOVE MENSEN

Tolk gebarentaal is een jong beroep. Nog niet zo lang geleden waren doven en horenden veelal afhankelijk van vriendendiensten. Een broer, zus, vriend of goede kennis nam meestal de taak op zich om als tolk te dienen. Dat ging bij dove mensen met een omvangrijk netwerk van relaties nog redelijk goed. Het nadeel was natuurlijk dat een doof persoon erg afhankelijk was van de bereidheid van naasten. In de jaren tachtig werd er een begin gemaakt met de professionalisering van het beroep tolk gebarentaal. Er kwam een opleiding, toen nog een verkorte opleiding voor mensen die in de praktijk al tolkten, en tolken gebarentaal begonnen zich te organiseren.

Welke vormen van tolken zijn er?

Een tolk gebarentaal vertaalt van het Nederlands naar de Nederlandse Gebarentaal (NGT) of van het Nederlands naar Nederlands ondersteund met Gebaren (NmG) en andersom. Als een tolk het gesprokene van een horende vertaalt naar NGT of NmG dan heet dit tolken. Het vertalen van wat de dove klant zegt naar het Nederlands heet stemtolken. De Nederlandse Gebarentaal is de taal van veel dove mensen in Nederland. In de Nederlandse Gebarentaal, gebruik je niet alleen je handen, maar houding, gezichtsuitdrukking en het mondbeeld zijn net zo belangrijk. NGT is een volwaardige taal en niet, zoals sommige mensen denken, hetzelfde als mime of een uitbreiding daarvan. De Nederlandse Gebarentaal heeft zijn eigen grammatica die sterk afwijkt van de Nederlandse. In de Nederlandse Gebarentaal kun je alles zeggen wat je ook in een gesproken taal zou kunnen zeggen, inclusief de subtiele nuances die horenden aanbrengen door hun intonatie. Als iemand bijvoorbeeld iets

verbaasd zegt dan zal de tolk een verbaasde gezichtsuitdrukking aannemen.

Er zijn nog andere tolkvormen zoals teletolken, schakeltolken, telefoontolken en schrijftolken. Hier over kun je lezen in het boek *Het beroep tolk gebarentaal*¹. Er is dus een groot aantal tolkvormen. Iedere vorm heeft zijn zwakke en zijn sterke punten. Het hangt van de situatie en de voorkeur van de klant af, voor welke vorm van tolken er gekozen wordt.

Wat vertaalt een tolk?

Een tolk vertaalt alles wat er gezegd wordt, dus ook hoorbare onderonsjes of een kant van een telefoongesprek. Bij horende mensen leidt dit wel eens tot onbegrip: "Waar bemoeit die tolk zich mee?" Maar als men even verder nadenkt is het eigenlijk heel logisch. De horende aanwezigen kunnen dat onderonsje of telefoongesprek gewoon volgen. Waarom zou de dove klant dat ook niet mogen? Ook geluiden van buitenaf worden in principe getolkt. Als bijvoorbeeld tijdens een vergadering een brandweerauto met loeiende sirenes langs rijdt, zal dit de aandacht trekken van de horende mensen. De dove klant zal, als dit niet getolkt wordt, zich afvragen waarom iedereen toch naar buiten kijkt of zelfs naar het raam loopt.

Waar werkt een tolk?

Tolk gebarentaal is een zeer veelzijdig en afwisselend beroep. Je kunt tolken gebarentaal overal aantreffen waar gecommuniceerd wordt tussen doven en horenden. Officieel hebben doven wettelijk recht op dertig tolkuren per jaar voor

¹ *Het beroep tolk gebarentaal*, Maya de Wit,, NBTG, 2008

leefsituaties. Daarnaast krijgt elke dove 15% van zijn werktijd een tolk vergoed. Een dove leerling in het horende onderwijs kan voor al haar lessen een tolk aanvragen. Een doofblinde persoon heeft recht op 168 tolkuren per jaar. Daarnaast kan een doofblind persoon een aanvraag indienen bij het CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg) voor persoonlijke begeleiding. Het CIZ bepaald, mede op basis van de beperkingen, op hoeveel uur iemand recht heeft.

Het werkveld van de tolk is onder te verdelen in drie hoofdgroepen: leef/privé-, onderwijs- en werksituaties. Bij leef/privé-situaties kun je bijvoorbeeld denken aan een bezoek aan de dokter, een kerkdienst, een lezing, het kopen of verkopen van een huis, een bruiloft of een begrafenis. Een dove student die in het reguliere onderwijs een opleiding volgt, kan op vaste tijden de beschikking hebben over een tolk. Opdrachten in de werksfeer zijn bijvoorbeeld vergaderingen, een werkbepreking of een functioneringsgesprek.

Welke eigenschappen moet een tolk hebben?

Als tolk gebarentaal kun je dus werkelijk overal terecht komen. Dit vraagt niet alleen een grote mate van flexibiliteit, maar ook een goede algemene ontwikkeling. Hoe meer een tolk van het te tolken onderwerp afweet, hoe beter de prestatie zal zijn. Daarnaast zijn incasseringsvermogen, objectiviteit en goede sociale vaardigheden belangrijke eigenschappen voor het uitoefenen van dit veelzijdige beroep. Een tolk moet, zeker met het oog op emotionele opdrachten als het tolken tijdens een begrafenis of het brengen van slecht nieuws, in staat zijn om een professionele afstand te bewaren. Het bewaren van een zekere afstand kan ook nodig zijn als een tolk in een situatie belandt, die niet overeenkomt met zijn of haar persoonlijke normen en waarden.

Een tolk is geen vertaalmachine die woord voor woord alles vertaalt, wat er gezegd wordt. Een goede tolk houdt rekening met de bedoeling van de spreker of de luisteraar, de situatie waarin getolkt wordt en de context.

Wie maakt er gebruik van een tolk?

Als tolk gebarentaal heb je te maken met verschillende doelgroepen. Naast het tolken voor mensen die doof geboren zijn, is de kans groot dat je als tolk te maken krijgt met klanten die op latere leeftijd doof zijn geworden, ook wel plotsdoven of laatdoven genoemd. Deze vorm van doofheid moet men niet verwarren met ouderdomsdoofheid, wat bijna altijd een vorm van slechthorendheid is. Om te kunnen blijven functioneren in de horende wereld, kiezen sommige plotsdoven ervoor om gebaren te leren.

Gebarentaal is niet de moedertaal van plotsdoven. Plotsdoven hebben tot een bepaalde leeftijd deel uitgemaakt van de horende maatschappij, daarom is Nederlands meestal hun voorkeurstaal, hun eerste taal. Een plotsdove klant kan dan ook vaak aan de tolk vragen om te tolken van het Nederlands naar Nederlands ondersteund met Gebaren (NmG). NmG volgt namelijk in grote lijnen de grammatica van het Nederlands. Een ander verschil met het tolken voor doof geboren dat in veel gevallen de plotsdove klant zelf spreekt. Door hun horende verleden zijn zij bekend met de klanken van het Nederlands en hebben zij een natuurlijke intonatie. De tolk hoeft dan niet te stemtolken, maar tolkt alleen naar NmG of NGT. Door het vloeiende Nederlands dat zij spreken, worden plotsdoven nog wel eens voor horend aangezien.

Hoe doet een tolk zijn werk voor doofblinde mensen?

Een bijzondere groep om voor te tolken vormen de doofblinde mensen. Een tolk gebarentaal is in dit geval niet alleen de oren voor een doofblinde, maar ook zijn ogen. Een tolk zal bij een doofblinde gebruik maken van andere tolktechnieken dan bij het tolken voor een dove klant. Meer over de specifieke tolktechnieken voor doofblinden kun je lezen op de pagina Doofblindheid.

Behalve dat de tolk een andere techniek gebruikt dan bij het tolken voor doven, zal de tolk ook op andere punten de werkwijze moeten aanpassen. De tolk vertelt de klant

welke mensen er aanwezig zijn en beschrijft de ruimte waarin getolkt wordt. Soms kan het wenselijk zijn, dat de tolk de klant naar het toilet begeleidt en zorgt voor een kopje koffie. Er is tegenwoordig wel een tendens om die ondersteunende taken over te laten aan een (vaste) begeleider. In tegenstelling tot het tolken voor doven is er zeer veel lichamelijk contact. Dit maakt het tolken voor doofblinden een intieme aangelegenheid, waar veel tolken, maar ook doofblinden, aan moeten wennen.

Bron:

B. Vroeijenstijn, Spreekende gebaren, Het beroep tolk Gebarentaal in Nederland, Uitgave: Nederlandse Beroepsvereniging van Tolken Gebarentaal (NBTG) 2000, blz. 9 t/m 19.

DOOFBLINDHEID

In Nederland zijn er tussen de 35.000 en 38.000 doofblinden (bron: www.doofblind.nl, 2012). Wat is doofblindheid nu eigenlijk? In het boek 'Over doofblindheid, Communicatie en omgang' van A. Balder e.a. (blz. 16) wordt als definitie gegeven:

“Doofblindheid is de gecombineerde handicap doof-/slechthorendheid en blind-/slechtziendheid die ertoe leidt dat mensen zodanig belemmerd zijn in hun communicatie, het verwerven van informatie en de mobiliteit dat zij zonder aanpassingen of hulpmiddelen ten behoeve van henzelf en/of de omgeving en/of zonder hulp van mantelzorg, niet aan het maatschappelijk leven deel kunnen nemen.” Hieruit blijkt dat mensen die slechthorend en slechtziend zijn ook doofblind worden genoemd.

Verschillende groepen doofblinden

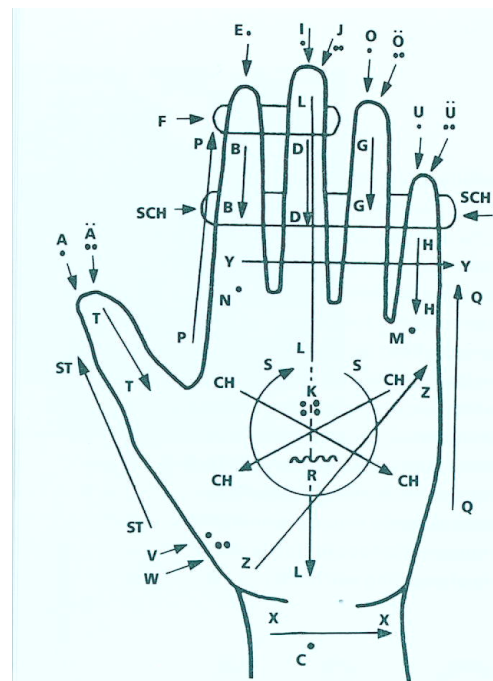
Er zijn verschillende groepen doofblinde mensen. Er zijn mensen die doofblind geboren worden, en er zijn mensen die dat in de loop van hun leven worden, bij wie sprake is van verworven doofblindheid. Mensen die doofblind geboren worden lopen vaak tegen heel andere problemen aan dan mensen die verworven doofblindheid hebben. Bij de eerste groep komt de sociaal-emotionele ontwikkeling niet zomaar op gang. Bij deze kinderen staat in de zorg en begeleiding het op gang brengen van communicatie en de sociale en emotionele ontwikkeling centraal. Wassen, aankleden, zelf eten, lopen, praten en andere alledaagse dingen leren ze niet vanzelf. Bij mensen die op latere leeftijd doofblind worden is hun sociale en emotionele ontwikkeling al op gang gekomen. Zij kunnen voor zichzelf zorgen en zijn mobiel. Zij leren na hun revalidatieperiode nieuwe vaardigheden op het gebied van communicatie, mobiliteit, alledaagse dingen en het verwerven van informatie. Hierna kunnen zij een redelijk

zelfstandig leven leiden. Hiervoor is het echter wel nodig dat ze voldoende kunnen beschikken over ondersteunende diensten. Denk hierbij aan tolken, begeleiders en vrijwilligers.

Tolken voor doofblinden

Omdat er verschillende groepen doofblinden zijn, zijn er ook verschillende communicatiemethoden met doofblinden. Een doofblinde die eerst doof was en daarna blind geworden is, gebruikt bijvoorbeeld vierhandengebaren of vingerspellen in de hand. Blinde mensen, die later doof geworden zijn, gebruiken bijvoorbeeld braille. Ook is er het lormsysteem. Dit is een methode waarbij je met tikken en strepen maken in de hand letter voor letter spelt wat je wilt zeggen.

Het Lormsysteem:

Omdat tolken gebarentaal als ze voor doofblinden tolken meestal communicatiemethoden gebruiken die te maken hebben met de Nederlandse Gebarentaal, wordt hierbij alleen ingegaan op

deze methoden. Er zijn verschillende communicatiemethoden. Afhankelijk van wat de klant het prettigst vindt, kunnen de volgende vormen gebruikt worden:

- *vingerspellen in de hand*

De doofblinde klant en de tolk staan of zitten naast of tegenover elkaar. De tolk ondersteunt met haar² linkerhand de rechterhand van de doofblinde klant. Met de rechterhand spelt zij letter voor letter de woorden die ze over wil brengen.

- *vierhandengebaren*

De doofblinde klant en de tolk zitten of staan tegenover elkaar. Degene die wat zegt, legt zijn handen onder die van de 'luisteraar'. Door met de handen gebaren te maken, voelt de ander wat er 'gezegd' wordt. Veel gebaren die gebruikt worden, komen uit de Nederlandse Gebarentaal.

- *gebaren in een kleine gebarenruimte*

Sommige doofblinde mensen hebben een kokervisus. Dat betekent dat ze nog een klein beetje kunnen zien. Je kunt dit nabootsen door door een closetrol heen te kijken. Soms zien deze mensen nog minder. Er kan zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van deze "restvisus". Je kunt bijvoorbeeld tolken door je gebaren zo klein te maken, dat ze in het kleine stukje passen dat een doofblinde klant nog wel kan zien. Zo kun je dan overbrengen wat er gezegd wordt.

Tolken voor doofblinde mensen betekent bijna altijd dat je meer doet dan alleen tolken. Je maakt met de doofblinde klant bijvoorbeeld afspraken over het beschrijven van personen, ruimtes en de omgeving buiten. De een vindt het belangrijk om te weten hoe iemand eruit ziet, de ander niet. Soms zul je de doofblinde klant ook moeten begeleiden bij het lopen.

Het allerbelangrijkste bij het tolken voor doofblinde mensen is dat er net zoveel wensen zijn als er mensen zijn. Als tolk moet je dus altijd goed overleggen wat een klant wil, wat hij of zij niet wil, welke communicatiemethode je gebruikt enz. Als dan blijkt dat er iets mis gaat of dat je iets afgesproken hebt, wat niet goed werkt, is het belangrijk om even af te stemmen wat je in zo'n situatie beter kan doen. De doofblinde klant en de tolk kunnen zo samen bepalen wat de prettigste manier van samenwerken is.

Literatuur:

A. Balder e.a., Over doofblindheid, communicatie en omgang, Seminarium voor Orthopedagogiek, 1^e druk 2000.

2 Waar 'haar' staat, kun je ook 'hem' lezen en waar 'zij' staat ook 'hij'. In de praktijk zijn de meeste tolken vrouw.

TOLKEN GEBARENTAAL

1. Inleiding

Deze beroepscode geldt voor tolken gebarentaal bij het tolken van gesproken Nederlands naar:

- Nederlandse Gebarentaal (NGT),
- Nederlands met Gebaren (NmG),
- afgeleide vormen hiervan, en vice versa.

Tolken gebarentaal tolken voor mensen met auditieve beperkingen en horende mensen, hierna samen te noemen: klanten. De werkzaamheden van de tolk gebarentaal zijn uitgewerkt in het beroepsprofiel van de Nederlandse Beroepsvereniging Tolken Gebarentaal (NBTG).

2. Het aannemen van een tolkopdracht

Een tolk moet, voordat zij* een opdracht aanneemt, nagaan of zij zich, binnen deze opdracht, aan de beroepscode kan houden en of zij de opdracht aankan. Hierbij stelt zij zich ten aanzien van de opdracht de volgende vragen:

- *Ben ik voor deze opdracht deskundig genoeg?*
- *Beschik ik over voldoende vaardigheden?*
- *Kan ik met mijn maatschappelijke en ethische opvattingen deze opdracht goed uitvoeren?*

Als de tolk een van deze drie vragen ontkennend moet beantwoorden, dient zij de opdracht terug te geven.

3. Relaties met klanten

3.1 De tolk informeert naar de kennis bij de klanten over de beroepscode van tolken gebarentaal en de gedragsregels waaraan de tolk zich moet houden. Als zij van mening is dat deze kennis onvoldoende is, verstrekt de tolk ter plekke de benodigde informatie.

3.2 De tolk respecteert de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid van iedere klant en toont dat in haar houding en gedrag naar de klanten. Wanneer de tolk voor minderjarige personen werkt, ligt de directe verantwoordelijkheid voor de klanten bij de ouder(s) of verzorger(s).

3.3 De tolk maakt, in houding en aandacht, geen verschil tussen dove en horende klanten.

3.4 De tolk houdt zich aan de functies die in het beroepsprofiel beschreven zijn.

4.0 De tolksituatie

4.1 De tolk vertaalt de boodschap volledig en naar waarheid, zowel qua inhoud als qua bedoeling van de klanten. De tolk houdt daarbij rekening met sociale en culturele verschillen.

4.2 De tolk zal tijdens de tolksituatie geen andere functie vervullen, zoals bijvoorbeeld die van adviseur of hulpverlener.

4.3 De tolk is verantwoordelijk voor de communicatie en niet aansprakelijk voor de gevolgen die voortvloeien uit de tolksituatie. De tolk moet, als zij vindt dat zij taalkundig of tolktechnisch niet of onvoldoende bekwaam is, dat onmiddellijk aan de klanten vertellen en met hen overleggen over mogelijke oplossingen. Wanneer tijdens de tolksituatie blijkt dat de tolk en klanten verschillende

- maatschappelijke en/of ethische opvattingen hebben, dan zal de tolk deze niet van invloed laten zijn op de tolksituatie. In beide gevallen zal de tolk - indien nodig - uit de tolksituatie terugtreden.
- 4.4 De tolk stelt zich qua houding, gedrag en uiterlijk zodanig op dat de aandacht voor het tolken zelf niet gestoord wordt.

5.0 Zwijgplicht

- 5.1 Al vanaf het eerste contact wordt de informatie over de tolkopdracht door de tolk als vertrouwelijk beschouwd. Bij het aannemen van de tolkopdracht gaat de tolk een vertrouwensrelatie met de betrokken personen of groepen aan, wat betekent dat zij zwijgplicht heeft. De tolk bewaart strikte geheimhouding over wat zij tijdens een tolksituatie hoort of ziet.
- 5.2 De tolk gebruikt de kennis en informatie, die zij door het tolken gekregen heeft, niet in haar eigen voordeel en werkt er niet aan mee dat anderen van die kennis gebruik of misbruik kunnen maken of zich daardoor kunnen bevoordelen.
- 5.3 Wanneer de tolk tijdens de beroepsuitoefening informatie krijgt waaruit blijkt dat het mentaal of fysiek welzijn van derden in gevaar kan komen of dat zelfs hun leven in gevaar kan zijn, kan zij dit aan de daartoe aangewezen instanties melden.

6.0 Collegiale contacten

- 6.1 De tolk helpt zo nodig haar collega-tolken met haar eigen deskundigheid en ervaring.
- 6.2 De tolk uit geen kritiek op collega-tolken en klanten tijdens een tolksituatie. In een kring van collega's, tijdens bijvoorbeeld intervisie, mag men wel onderling feedback geven; dit is zelfs gewenst.
- 6.3 Tijdens collegiale contacten dient de tolk de zwijgplicht in acht te nemen.
- 6.4 Wanneer een tolk meent, dat een collega zich niet overeenkomstig deze Beroepscode gedraagt, kan zij haar daarop wijzen; bij verschil van mening kan zij zich tot de geëigende instanties wenden.

* waar 'zij' staat, kan ook 'hij' gelezen worden en waar 'haar' staat ook 'zijn'

NBTG, november 2001

BEROEPSCODE DOOFBLINDENTOLKEN

1. Inleiding

Deze beroepscode geldt voor doofblindentolken bij het tolken van gesproken Nederlands naar:

- Nederlandse Gebarentaal (NGT) of Nederlands met Gebaren (NmG) in een kleine gebarenruimte
- Vingerspelling in de lucht of in de hand
- Blokletters in de hand
- Schrift
- Getypte tekst (Telltouch of braillecomputer)
- Duidelijk gesproken Nederlands
- Vierhandengebaren
- Lorm
- combinaties van bovengenoemde methodes

en van

- NGT
- Vierhandengebaren
- Gesproken Nederlands naar gesproken Nederlands.

Doofblindentolken tolken voor mensen met zowel auditieve als visuele beperkingen en voor mensen zonder of met een enkelvoudige auditieve of visuele beperking, hierna samen te noemen: klanten. Afhankelijk van de mate van functiebeperking van de klant kunnen het geven van visuele informatie (beschrijven) en het begeleiden van de doofblinde klant tot de taken van de tolk gerekend worden.

2. Het aannemen van een tolkopdracht

Een tolk moet, voordat zij* een opdracht aanneemt, nagaan of zij zich, binnen deze opdracht, aan de Beroepscode kan houden en of zij de opdracht aankan. Hierbij stelt zij zich ten aanzien van de opdracht de volgende vragen:

- *Ben ik voor deze opdracht deskundig genoeg?*
- *Beschik ik over voldoende vaardigheden?*
- *Kan ik met mijn maatschappelijke en ethische opvattingen deze opdracht goed uitvoeren?*

Als de tolk een van deze drie vragen ontkennend moet beantwoorden, dient zij de opdracht terug te geven.

3. Relaties met klanten

- 3.1 De tolk informeert naar de kennis bij de klanten over de Beroepscode Doofblindentolken en de gedragsregels waaraan de tolk zich moet houden. Als zij van mening is dat deze kennis onvoldoende is, verstrekt de tolk ter plekke de benodigde informatie.
- 3.2 De tolk respecteert de zelfstandigheid en de verantwoordelijkheid van iedere klant en toont dat in haar houding en gedrag naar de klanten. Wanneer de tolk voor minderjarige personen werkt, ligt de directe verantwoordelijkheid voor de klanten bij de ouder(s) of verzorger(s).
- 3.3 De tolk maakt, in houding en aandacht, geen verschil tussen dove en horende klanten.
- 3.4 De tolk houdt zich aan de functies die in het beroepsprofiel beschreven zijn.

4. De tolksituatie

- 4.1 De tolk vertaalt de boodschap zo volledig mogelijk en naar waarheid, zowel qua inhoud als qua bedoeling van de klanten. De tolk houdt daarbij rekening met sociale en culturele verschillen.
- 4.2 De tolk die, naast het tolken van de gesproken boodschap, ook verantwoordelijk is voor het tolken van visuele informatie en het begeleiden van de klant wanneer dat noodzakelijk is vanwege de visusbeperking, zal tijdens de tolksituatie geen andere functie vervullen, zoals bijvoorbeeld die van adviseur of hulpverlener.
- 4.3 De tolk is verantwoordelijk voor de communicatie en niet aansprakelijk voor de gevolgen die voortvloeien uit de tolksituatie. De tolk moet, als zij vindt dat zij taalkundig of tolktechnisch niet of onvoldoende bekwaam is, dat onmiddellijk aan de klanten vertellen en met hen overleggen over mogelijke oplossingen. Wanneer tijdens de tolksituatie blijkt dat de tolk en klanten verschillende maatschappelijke en/of ethische opvattingen hebben, dan zal de tolk deze niet van invloed laten zijn op de tolksituatie. In beide gevallen zal de tolk - indien nodig - uit de tolksituatie terugtreden.
- 4.4 De tolk stelt zich qua houding, gedrag en uiterlijk zodanig op dat de aandacht voor het tolken zelf niet gestoord wordt.

5. Zwijgplicht

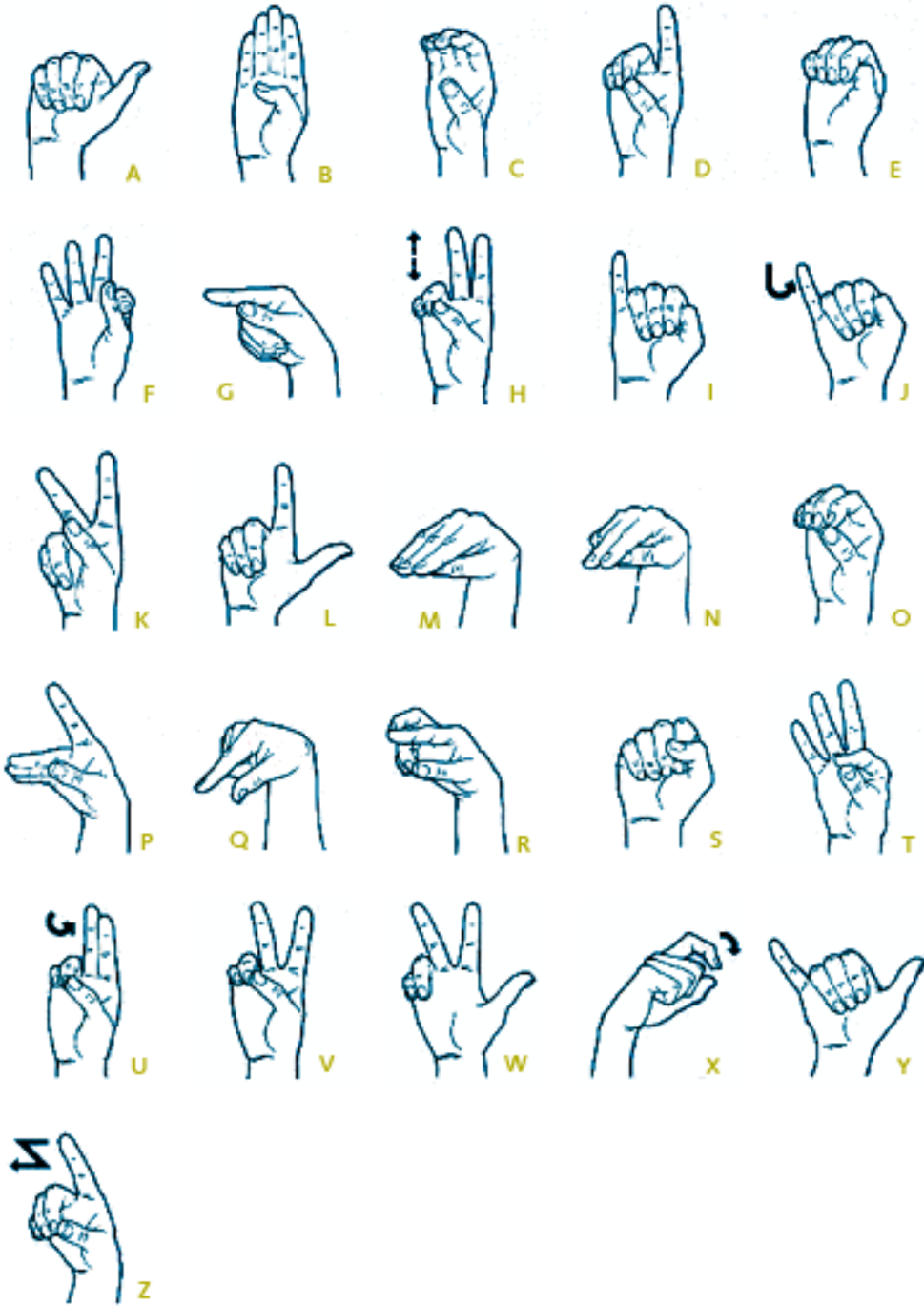
- 5.1 Al vanaf het eerste contact wordt de informatie over de tolkopdracht door de tolk als vertrouwelijk beschouwd. Bij het aannemen van de tolkopdracht gaat de tolk een vertrouwensrelatie met de betrokken personen of groepen aan, wat betekent dat zij zwijgplicht heeft. De tolk bewaart strikte geheimhouding over wat zij tijdens een tolksituatie hoort of ziet.
- 5.2 De tolk gebruikt de kennis en informatie, die zij door het tolken gekregen heeft, niet in haar eigen voordeel en werkt er niet aan mee dat anderen van die kennis gebruik of misbruik kunnen maken of zich daardoor kunnen bevoordelen.
- 5.3 Wanneer de tolk tijdens de beroepsuitoefening informatie krijgt waaruit blijkt dat het mentaal of fysiek welzijn van derden in gevaar kan komen of dat zelfs hun leven in gevaar kan zijn, kan zij dit aan de daartoe aangewezen instanties melden.

6.0 Collegiale contacten

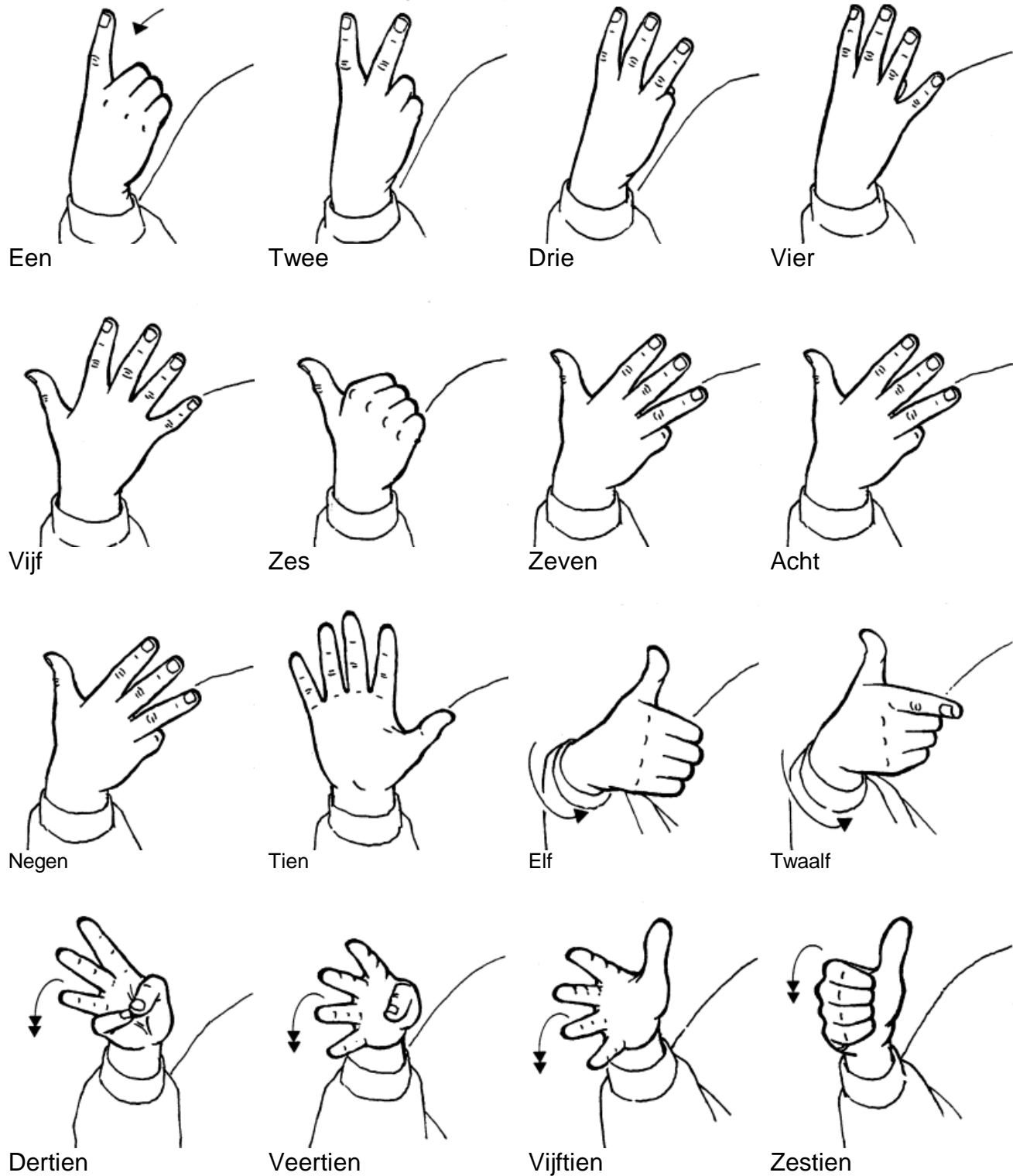
- 6.1 De tolk helpt zo nodig haar collega-tolken met haar eigen deskundigheid en ervaring.
- 6.2 De tolk uit geen kritiek op collega-tolken en klanten tijdens een tolksituatie. In een kring van collega's, tijdens bijvoorbeeld intervisie, mag men wel onderling feedback geven; dit is zelfs gewenst.
- 6.3 Tijdens collegiale contacten dient de tolk de zwijgplicht in acht te nemen.
- 6.4 Wanneer een tolk meent, dat een collega zich niet overeenkomstig deze Beroepscode gedraagt, kan zij haar daarop wijzen; bij verschil van mening kan zij zich tot de geëigende instanties wenden.

* waar 'zij' staat, kan ook 'hij' gelezen worden en waar 'haar' staat ook 'zijn'

HET NEDERLANDS HANDALFABET

TELLEN IN DE NEDERLANDSE GEBARENTAAL

Deze gebaren zijn met toestemming overgenomen van de website www.effathaguyot.nl.

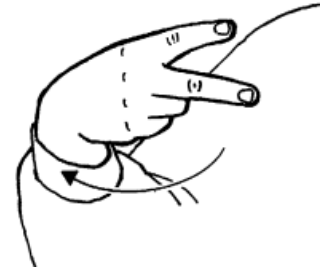
Zeventien

Achttien

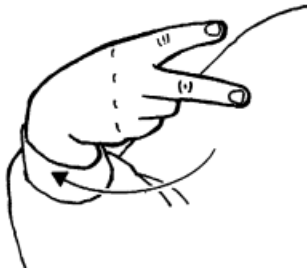
Negentien

Twintig

Eenentwintig

Dertig

Veertig

Vijftig

Zestig

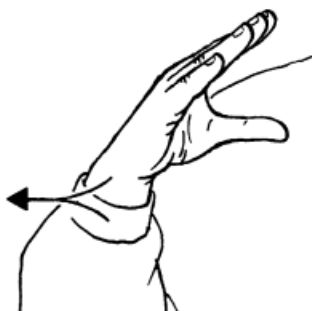
Zeventig

Tachtig

Negentig

Honderd

Duizend

Miljoen

Deze gebaren zijn met toestemming overgenomen van de website www.effathaguyot.nl.

VERVOERSMIDDELEN IN DE NEDERLANDSE GEBARENTAAAL

Auto

Bus

Fiets

Lopen

Boot (schip)

Taxi

Tram

Trein

Vliegtuig

Ziekenauto

Deze gebaren zijn met toestemming overgenomen van de website www.effathaguyot.nl.